

17 1793 14
RECTOR

ACADEMIAE VITEBERGENSIS

CHRISTIANVS FRIDERICVS
NVERNBERGERVS

PHILOS. ET MED. DOCT. ANATOM. ET BOTAN. PROF. PVBL. ORD.

MVSEI ANATOM. ET NAT. CVRIOS. INSECT. ET SOCIET.

OECON. LIPSIENS. SODAL.

ORATIONEM

A

SAMUELE KUSZMA

VETERO-ZOLIO ZOLIENSI HVNGARO

THEOL. CVLT.

PROXIMO DIE MERCVRII

BENEFICII CASSAIANI LEGE

H. L. Q. C.

RECITANDAM

CIVIVM ACADEMICORVM

FREQVENTIAE

COMMENDAT.

DE MILITIBVS AMICITIA DEVOTIS.

COMMENTATIO VII.

Populorum barbarorum plerisque haec olim infedit opinio, in rege ac duce, atque aliis, quos procerum nomine insignire possis, imprimis, vbi prudentia aliisque dotibus praestarent eminentibus, esse aliquid supra humanam, quae vulgo est, naturam: cum vero praeter illas vel virtute bellica excellerent, tunc nescio, quantum ceterarum quoque virtutum, quas noscebant, omnium in iis perspicere sese putarent lumen. Inde procul dubio accidit, non tantum vt vitam pro regis salute animo aequo deponerent, vitaque eius ipsius extincta vsuram suae nefas ducerent, verum etiam vt hic mos non vnus modo populi in finibus frequentaretur, sed multo plures gentes eum colerent ac seruarent. Hinc consuetudo ista non solum in Gallia vetere fuit obuia, sed de Hispanis etiam aliisque populis praedicatur ab histo-

historicus. Auctor enim huius rei non contemnendus Plutarchus est in vita Sertorii (p. 575 edit. Xylandri) his verbis: Ἐθες ὄντος Ἰβηρικῆς, τῆς περὶ τὸν ἀρχόντα τεταγμένῃς συναποθνήσκειν αὐτῷ πέσοντι, καὶ τῆς τῶν ἐκεῖ βαρβαρῶν κατασπίσειν ὀνομαζόντων, τοῖς μὲν ἄλλοις ἡγεμοσὺν ὀλιγοὶ τῶν ὑπασπισῶν καὶ τῶν ἐταίρων, Σερτωρίῳ δὲ πολλὰι μυριάδες ἀνθρώπων κατεσπεικῶτων, ἑαυτὸς ἠκολούθει. λέγεται δὲ πρὸς τινὶ πόλει τροπῆς γενομένης, καὶ τῶν πολεμίων ἐπιχειμένων, τῆς Ἰβηρίας ἀμελήσαντας αὐτῶν, τὸν Σερτωρίον σώζειν, καὶ τοῖς ὅμοις ἐπαραμένει, ἄλλῃς πρὸ ἄλλων, ἀνακρίσει πρὸς τὰ τεῖχη. γενομένης δ' ἐν ἀσφαλείῃ τῆς ἀρχόντος, οὕτω τρέπεσθαι πρὸς Φυγὴν ἐκέλευεν αὐτῶν. *Erat in Hispania mos, ut cohors praetoria una cum imperatore cadente obiret mortem, quod vocabant illius regionis barbari deuotionem. Ceteros imperatores pauci stipatores et amici, Sertorium vero multa millia mortalium, qui sese deuouerant ad mortem cum eo simul appetendam, sequebantur. Fama autem est, cum prope oppidum quoddam essent fusi instantibus hostibus, sui immemores Hispanos, ut Sertorium seruarent, elaborasse, humerisque eum sustollentes, alios prae aliis extulisse in murum. Collocato iam in tuto imperatore, tum denique fugae quemque consuluisse.* Huic iungendus quoque est Strabo, commemorans (l. III. 165.)

hos deuotos de salute sua desperantes vel sum-
to veneno vitam suam profudisse. Ἰβηρικὸν καὶ
τὸ ἐν ἔθει παρατιθέσθαι τοξικόν, ὅσον τεθέασεν
ἐκ βοτανῆς σελινῶ προσομίας, ἀπόνον ὡς ἔχειν ἐν
ἐτοιμῶ πρὸς τὰ ἀβελγητὰ καὶ τὸ κατασπενδεῖν
αὐτῆς, οἷς ἔαν προσθόνται ὡς ἀποθνήσκων αὐτῆς
ὑπὲρ ἑαυτῶν. *Hispanici quoque moris est, toxi-
cum proponere, quod illi absque dolore necans
conficiunt ex herba quadam opio simili: ut in
promptu sit, si quis casus acerbior eos urgeat,
et quod se pro iis, quorum amicitiam amplectun-
tur, deuouent, mortemque adeo pro iis oppetunt.*
De Celtiberis sigillatim eandem praedicat con-
stantiam Seruius ad Virgillii Georgica (4.v.217.)
loco e Sallustii Historia deperdita petito. Pu-
tat enim, poetam ibi respexisse huius nationis
erga regem suum fidem. *Traxit hoc, inquit,
de Celtiberorum more, qui, ut in Sallustio legi-
mus, se regibus deuouent et post eos vitam re-
futant: adeo illis ingenita est sanctitas regni no-
minis.* Suffragatur Sallustio cum in re ipsa tum
in laude Celtiberorum Valerius Maximus (II, 6,
II.) narrans, eos nefas ducere proelio superesse,
cum is occidisset, pro cuius salute spiritum
deuouerant. Quibus addit: *laudanda populo-
rum animi praestantia, quod et patriae incolu-
mitatem fortiter tueri et fidem amicitiae con-
stanter praestandam arbitrabantur.*

Redea-

Redeamus vero ex diuturnis per varias gentes erroribus in Germaniam patriam, et veterum incolarum eius fidem amicitiaeque sanctitatem etiam parumper contemplemur. Ut enim hic taceamus, quod Tacitus refert, non casum, nec fortuitam conglobationem turmam fecisse in acie, aut cuneum, sed familias et propinquitates, quorum quippe necessitudo iam amicitias iungeret, iunctasque teneret; Caesar ea refert, quae a nostro loco multo minus aliena sunt habenda. Horum enim pugnandi rationem in bello cum Ariouisto satis ille cognoscere potuit, inde eam etiam descripsit de bello Gallico (c. l, 48.) *Equitum millia erant sex, totidem numero pedites velocissimi ac fortissimi; quos ex omni copia singuli singulos, suae salutis causa, delegerant. Cum his in proeliis versabantur, ad hos se equites recipiebant: hi, si quid erat durius, concurrebant: si qui, grauiore vulnere accepto, equo deciderat, circumstabant: si quo erat longius prodeundum, aut celerius recipiendum, tanta erat horum exercitatione celeritas, ut, iubis equorum subleuati, cursum adaequarent.* Loquitur igitur, ut b. Morus ibi adnotauit, de eo imprimis genere peditem, qui a Graecis ἀνιπτοι sunt dicti, vberiusque describuntur ab eodem Moro ad Xenophonis Historiam Graecam, (vii, 5) cui addi possunt, quae

quae Freinshemius ad Curtium collegit (vii, 7.)
Erant enim hi pedites assidui equitum comites,
et vel post eos ita in equis sedentes, vt, si ne-
cēsse esset, desilirent ac pedites pugnarent, vel
rursus, re flagitante, saltu se leuarent in equos,
et velociter cum equitibus aufugerent. Quam-
quam igitur equitibus hisce Germanorum arbi-
trium erat concessum, e peditibus suae salutis
causa legendi sibi comitem, quem vellent: ta-
men non parum intererat, vtrum quemcunque
legerent sibi obuium, an certas inirent delectus
rationes. Optio enim fortuita atque temera-
ria simul erat periculosissima, praesertim cum
alter lectus forte minus spectatae esset virtutis
et fidei. Igitur, quod statim apparet, saluti
suae optime consulere non poterant alio modo,
quam si praeter armorum et equitandi dexteri-
tatem, agilitatem et velocitatem corporis, fidei
quoque atque amicitiae constantiam, quae
vtramque hic facere debebat paginam, semper
respicerent, nec alium sibi adiungerent, nisi qui
satis diu esset cognitus, satisque probatus in
omnibus. Nemo peruidere poterit penitus,
quomodo alias consequi possent, quod cuilibet
ante omnia alia erat optandum ac spectandum,
videlicet ne destituerentur a comite pugnaeque
socio in conflictu vitaeque suae discrimine, vbi
vel maxime fido amici auxilio erat opus.

Neque

Neque tamen gloriam fidei Germanorum erga amicos tantum celebrarunt veteres auctores, sed etiam parem constantiam in ducum amore ad mortem vsque immutato. Hos enim, siue regum, siue principum, aut alio quocunque nomine appellarentur, perpetuo cultu deuotoque animo perinde venerati sunt, ac alii populi iis finitimi suos imperatores amplexi sunt. Hoc igitur nomine saepius a Tacito, vindice memoriae rerum Germanorum eximio, laude ornantur non vulgari. Quis enim est, qui in libello morum eorum interprete non legerit relatum, hic quoque principes insigni aliorum comitatu, nisi semper, certe in proeliis, fuisse stipatos, qui in plurimis saltem cum Gallorum Solduriis conuenit, vt bene iam obseruauit Ancherfenius (p. 175. de Solduriis). Quorum igitur comitum fidem in promptu posuit Tacitus (c. 14. l. 1.) *Cum ventum, ait, in aciem, turpe principi virtute vinci; turpe comitatu, virtutem principis non adaequare. Iam vero infame in omnem vitam ac probrosum, superstitem principi suo ex acie recessisse. Illum defendere, tueri, sua quoque fortia facta gloriae eius assignare, principum sacramentum est. Principes pro victoria pugnant: comites pro principe.*

Confirmantur haec optime iis, quae de Germanorum rege Chnodomaro a Romanis,
post

post varias clades ipsi illatas, in aggere tandem obfesso, relata reliquit Ammianus Marcellinus, quaeque simul testatum faciunt, nihil istius moris ac fidei per longum temporis intervallum fuisse intermissum aut immutatum, sed seculo adhuc quarto amicitiae erga reges, animique iis deuoti sanctitatem in publicam ipsiusque principis salutem tam vtilem eluxisse. Sic enim ille (l. XVI, 12.) *Compulsus ad ultimos metus, (Chnodomarus) ultro se dedit, solus egressus: comitesque eius ducenti numero, et tres amici iunctissimi, flagitium arbitrati post regem viuere, vel pro rege non mori, si ita tulerit casus, tradidere se vincendos.* Quamquam vero nonnulli alii supersunt populi, qui militum amicitiae religione sibi addictorum agmen constituunt: tamen hos alii temporis seruabimus. Nunc enim, cur haec praefati simus, indicanda est causa, officiumque humanitatis oratori nostro pariter ac commilitonibus praestandum. Nobilissimus scilicet ac Doctissimus SAMUEL KUSZMA, Vetero - Zolio Zolienfis Hungarus, beneficio Cassiano obstrictus, laudes Iosephi et Leopoldi, Imperatorum Romanorum, animo tot beneficiorum eorum in ciues suos purioribus sacris imbutos memore ac grato celebrabit oratione, *merita horum Imperatorum in religionem Evangelicorum Hungariae* in aprico ponente. Quoniam igitur hic Vir probus humanitatis imprimis studiis bene iam exornatus ad nos accessit, eorumque amorem perpetuo hic prae se tulit et comprobauit, ideoque non vulgaria promittit: spem concipimus certam, fore, vt Vos Commilitones Politissimi, consilium Eius honorifica praesentia Vestra ac frequentia subleuetis ac declaretis, non solum quanti oratorem faciatis, sed etiam, Vos in societatem venire praeconii Imperatorum illorum, totam quippe in Germaniam nostram meritis immortalium. P. P. Dominica Aduent. I. c1606xxxi.

for

VI 216

5. + 24. Juli 2:00

23 = ~~z~~

39 = t.

vd 18

TR. → 20

VD 17

04.200 n Bd,

14
4793

RECTOR
ACADEMIAE VITEBERGENSIS
CHRISTIANVS FRIDERICVS
NVERNBERGERVS

PHILOS. ET MED. DOCT. ANATOM. ET BOTAN. PROF. PVBL. ORD.
MVSEI ANATOM. ET NAT. CVRIOS. INSPECT. ET SOCIET.
OECON. LIPSIENS. SODAL.

ORATIONEM

A
SAMUELE KUSZMA

VETERO-ZOLIO ZOLIENSI HVNGARO
THEOL. CVLT.

PROXIMO DIE MERCVRII
BENEFICII CASSAIANI LEGE

H. L. Q. C.
RECITANDAM

CIVIVM ACADEMICORVM

FREQVENTIAE
COMMENDAT.

